

E fakamelomelo.

Na'e ma'u 'e he kau akonga 'i honau ngaahi 'aho, na'e loto mamahi e kakai 'i he taimi 'oku nau mamata ai ki ha tangata 'oku ui ko Sisu ko e Kalaisi - ko ha tangata ia 'o honau to'u tangata. Kapau kuo 'o Tevita, Mosese, noa pe ha taha 'o e kau palofita 'a 'enau fakamo'oni, he kakai 'e 'ikai kuo 'ita ko ia. Ko e ha? Koe'ahi he 'oku nau 'e ma'u 'a e lea 'o ha kakai fakahisitolia pea mo e me'a na'e fai 'e he 'Otua, 'o fakafou 'iate kinautolu 'i he kuohili. Ka 'i he taimi 'oku lea 'a e kau akonga 'a Sisu mo 'ene ngaue fakafaifekau, ko ha tangata 'i honau ngaahi to'u tangata, ko hono fakahoko 'o e kikite, na'a nau 'ita lahi - kae tautaufitio ki he kau taki fakalotu.

Fakatautaha, 'oku ou 'ilo ko e fakakaukau mo e laumalie tatau pe ikuna he 'aho ni. Kapau te u lea 'o Paula, Pita, Semisi, Sione, pe a'u ange ne toki Lutelo, Wesley pe Kalavini - na'e to'o 'e he kakai ha faihala. Na'a ke 'omi ke fakamanatu kiate kinautolu 'a ia na'e 'iloa 'e he 'enau ngaahi ngaue kovi, hange ko Siutasi, Helota, Ponitusi Pailato, Felo pe 'io 'a Setane ia - 'oku kei ne 'omi ha faihala; koe'ahi ko e lahi taha 'o e kakai 'oku nau ha fakatata fakahisitolia pe hono ma'u 'a e ivi takiekina si'isi'i pe 'ikai pe 'i he mamani todays. Tali 'a e kakai, faka'apa'apa, mo e pasipasi kinautolu ki he me'a na'a nau. Ka ki he lea 'o ha kaunga ngaue 'i he me'a tatau pe founiga 'oku ne 'omi 'a e fehangahangai 'i he ivi kakato - hange tofu pe ko ia na'e 'i he ngaahi 'aho ko ia 'i he taimi na'e mamata ai 'a e kau akonga 'a Sisu. Kae 'ikai 'ilo'i, faka'apa'apa'i mo tali ha konga "lolotonga" ko hai e 'Otua "kau taautaha" ki hano fakahoko pau 'o e kikite 'i he kuonga lolotonga ni, fakahaa'i pe taha Kalisitiane (tautaufitio ki he kau taki fakalotu) 'e malohi fakafepaki'i ia.

Na'e folofola mai 'a e Tohi Tapu 'o hange ko 'eni:
Hepelu 11:6.

Ka 'i he ta'ema'u 'ae tui 'oku 'ikai mafai hono fakafiemālie'i: he ko ia 'oku ha'u ki he 'Otua, 'oku totonu ke ne tui 'oku ai ia, pea 'oku ne totongi kiate kinautolu 'oku kumi lahi kiate ia.

Ngaue 13:48.

Pea 'i he fanongo eni 'e he kakai Senitaile, na'a nau fiefia, mo fakamālō'ia 'ae folofola 'ae 'Otua: pea na'e tui 'akinautolu kotoa pē na'e loto ki he mo'ui ta'engata.

Fakatatau ki he ngaahi potufolofola ko 'eni, 'oku 'ikai lava, 'i he feifeinga'i faka'atamai fakaloto'i ha taha pe 'oku 'i ai ha 'Otua. Pea 'oku 'ikai lava ke u fakaloto'i 'a kinautolu kuo ngaue 'a e 'Otua 'i he to'u tangata ko 'eni. Kuo pau ke a'usia ha tu'unga 'e ua: 'uluaki, e fakafo'ituitui kuo pau ke "tui ko e 'Otua" pea 'oku ne "totongi kiate" kinautolu 'oku "fekumi faivelenga kiate ia"; pea ko hono ua, kuo pau ke nau fakatatau ki he "tokaima'ananga" 'a e 'Otua, "fakanofa ia ki he mo'ui ta'engata". He ka 'ikai 'e 'ikai ke he/she tali 'eku fakamo'oni. Kimu'a pea toki lava ke nau ha'u ki he 'Otua kuo pau ke nau tui ko 'oku 'i ai ha 'Otua, pea ko hono ua, kimu'a pea toki lava ke ne tui kuo fai ha fa'ahinga me'a pe ia 'e he 'Otua 'i hono to'u tangata, na'a ne kuo pau ke tui ko e me'a kuo fai 'e he 'Otua 'i he ngaahi to'u tangata lahi kehe.

Ia kapau 'e lava ke tau tui 'oku 'i ai ha 'Otua mo e fie ma'u ke fakatokanga'i mo vakai, (mahino) ko e ha kuo ne mo e ko hono fakahoko 'i he to'u tangata ko 'eni, pea 'oku tau fie ma'u ke fakatokanga'i 'ene ngaahi ngaue, 'ene sipinga, pea 'oku tala'ofa mai 'i he ngaahi to'u tangata 'o e kuohili. Ki 'o fakatatau

mo 'ene folofola, na'a ne "'oku 'ikai ke liliu" pea te ne ngaue he 'aho ni 'oku tatau pe ia na'a ne fai 'i he kuohili. 'Oku fakaha mai 'e he Tohi Tapu ko e "'Otua 'oku haohaoa hono ngaahi founiga kotoa pe". 'I he fekuki mo e tangata, 'Otua 'ikai ke liliu, fakatonutonu, pe modernize 'ene ngaahi fakakaukau, ngaahi sipinga, pe ngaahi founiga. Na'a ne kamata mo faka'osi 'aki e tatau "ngaahi me'angae" - 'ene "Fo'i lea ko e" mo e "tui" (falala kakato) 'i he fo'i lea ko ia.

Ko hono mo'oni, ko e si'i 'a e tui mo'oni 'i he folofola 'a e 'Otua 'a ia na'e fakatupu 'e he Hinga 'i he kamata'anga. Na'e fakangofua 'e 'Ivi 'a Setane ke ngaohi ia ke ne "ta'etui" 'a e folofola 'a e 'Otua pe taha. Ko e sipinga 'e taha 'o Keini mo 'Epeli - e folofola na'e fakaha mai kia 'Epeli ('e tui - fakaha fakalaumalie 'i he loto); pea ne ngaue'i 'a e me'a na'e fakaha mai, na'a ne fai e "tali ange fisifisimu'a" feilaulau ki he 'Eiki. Na'e valokia 'e Keini 'a e fo'i lea - 'a ia na'e fakaha kia 'Epeli, pea mo fai ha feilaulau 'o e 'ene ngaahi fili - na'e 'ikai ke ne tali. Kuo pau ke tau manatu'i 'oku "e fo'i lea 'e 'ikai 'aonga kiate kimautolu kapau 'oku 'ikai ia fio 'aki 'a e tui" (falala kakato) (Hepelu 4:2).

Tau fakakaukau ange ki he sipinga ko 'eni:

"Ko e tui 'a Noa, kuo hili hono valoki'i 'e he 'Otua ki he ngaahi me'a te'eki hā mai, na'e manavahē ai ia, pea ne fa'u 'ae vaka ke fakamo'ui ai hono fale; ko ia na'a ne fakahā ai hono kovi 'oe maama ko ia, pea ne lava'i ai 'ae fakatonuhia 'aia 'oku 'i he tui." Hepelu 11:7

Fakatokanga'i ange ko e "'i he tui" 'e Noa na'e fai 'eni. Na'a ne tui 'oku ne talanoa kiate ia 'a e 'Otua pea na'a ne ngaue'i 'ene tui. Ka fakakaukau ki he kakai na'e nofo 'i he ngaahi 'aho 'o Noa - fefe 'i he mamani na'a nau fakakaukau ki ai 'a e tangata motu'a ko 'eni? Manatu'i, ko Noa ko ha tangata pe 'e taha; Na'e 'ikai ha Siasi pe pe 'i ha fa'ahinga Siasi. Na'e kei fo'ou 'ene popoaki - kuo te'eki ke ongona 'a ia ki mu'a. Na'e fakamatala 'a e ngaahi me'a ko ia 'e lava ke hoko pe 'ikai - na'a ne kikite'i 'e he 'uha te ke to mei he langi. Talu mei he taimi na'e ma'u ai pe kuo fu'ifu'i 'a e kelekele 'aki e hahau (Senesi 2:6) e kakai ne te'eki ke a'usia 'uha kimu'a. Ka na'e vili 'a Noa 'e 'uha 'i pehee ha lomaki 'e tafea 'a e mamani. Na'a ne fakaha'a'i 'aki 'ene ngaahi ngaue 'oku ne tui ko e me'a ko e ne malanga'i - na'a ne langa ha 'a'ake ki hono fakamo'ui 'o kinautolu te nau tui. Fokotu'u koe 'i he 'aho ko ia pea mo fanongo ki he'enau kata mo e manuki. Ko e ha, nau kuo te'eki ai fanongo pehee vale! Ka neongo 'enau ta'etui, 'a ia ko e founiga 'a e 'Otua 'i he taimi 'o noa - pe te nau tui ki ai pe 'ikai. Na'a ne fekau'i mai 'a e tangata 'e taha mo ha popoaki mo kinautolu 'oku nau fanongo ki he ko e tangata na'e fakamo'ui - he toenga 'oku mate. Fefe kapau na'e tatali 'a Noa ki ha taha kehe ke malanga 'aki ia, e fakatokanga 'e teitei kuo foaki mai, ka na'a ne tui ko kuo folofola 'a e 'Otua kiate ia pea na'a ne tali 'o fakatatau ki ai. 'I he tui noa tui ki he 'Otua mo fakamala'ia'i 'a e toenga 'o e mamani, ka 'oku fakamo'ui ai hono fale. Ko 'eni, kapau na'a ke mo'ui 'i he kuonga 'o Noa, te ke fakakaukau kiate ia ke fakasesele pe ha fanatic; pe, te ke sio 'i he Noa ko ha palofita 'a e 'Otua, 'a ia na'e fakahaofi ai koe mo ho famili?

Mahalo pe 'e faingata'a ai ke fokotu'u ai koe 'i he kuonga 'o Noa. Kapau ko ia tuku ke tau ha'u ki he taimi 'o 'Epalahame. 'Epalahame na'e 'ikai ke tupu hake 'i he ma'oni'oni 'o e 'Otua - ko hono mo'oni, na'e hoko ko hono famili heathens. Ka 'i ha 'aho 'e taha ko e folofola 'a e 'Otua kiate ia, 'o ne fakaha kiate ia ke mavahe mei he fonua 'o 'ene ngaahi tamai pea mo e fononga ki ha fonua fo'ou. Na'e talamai 'e he Tohi Tapu 'a e kiate kitautolu ko e taimi na'e tuku 'e 'Epalahame, na'a ne fononga "ta'e'ilo'i 'a fe 'a e potu na'a ne 'alu", ka na'a ne tui na'e folofola 'a e 'Otua kiate ia pea loto-to'a fakaha ki hono famili, "'Oku ou mavahe mei hen'i pea 'oku 'alu ki ai pea ko e ha pe fonua 'oku sio ki ai pe 'ai hoku va'e ki he, 'oku hoko 'a e 'Otua ke foaki ia kiate kitautolu." Ke vakai ki he 'Epalahame na'e 'ikai pe tui ki he 'Otua, na'a ne tui ki he 'Otua. 'Oku 'i ai ha fu'u faikehekehe 'i he vaha'a 'o e tui 'i he 'Otua mo e "tui 'a e kakai kotoa pe" 'Oku pehe 'a e 'Otua 'i he'ene folofola. 'Oku ke, hange ko 'Epalahame, ko e tui ia 'a e 'Otua? 'I he tohi 'o e fika e 'Eiki valoki'i e fanau 'a 'Isileli koe'ahi ko 'enau ta'etui 'o ne pehe, "... 'E fēfē hono fuoloa 'oe

faka'ita mai 'ae kakai ni kiate au? 'E fēfē hono fuoloa mo e te'eki tenau tui kiate au, 'i he ngaahi faka'ilonga ne u fakahā kiate kinautolu?"" Nomipa 14:11. Ko 'eni kapau na'a ke hoko ko ha memipa 'o e famili 'o 'Epalahame, te ke tui ho kainga mo ha ngali kehe 'o e fakaha mei he 'Otua? Te ke muimui kiate ia, pe mahalo kuo mou lea 'aki, "ki'i tatali, 'oku mau 'ofa atu 'a e 'Epalahame, ka 'oku te'eki ai ke fanongo ha taha lea hange ko 'eni 'i he 'ao 'o. 'Oku tau 'ilo'i fefe 'oku folofola 'a e 'Otua kiate koe?" Mahalo pe te ke te ma'u 'a e 'ikai ke mahu'inga 'ene popoaki, 'o pehe, "'ikai ha me'a 'e fai, 'Epalahame; 'Oku 'ikai ako'i 'eni 'e he taula'eiki, pea 'oku 'ikai fakamalohi. Hili e me'a kotoa, ko e ha e fakamo'oni 'oku tau ma'u 'oku ke fanongo pe mei he 'Otua?" Mo 'Epalahame, ko e mo'oni na'e 'ikai ha fakamo'oni fakatu'asino, he ko 'ene fakamo'oni ko e naunau 'oku 'ikai 'o e tui, 'a ia na'e loka'i 'i loto 'i hono loto. Pea kia 'Epalahame, na'e ma'u ai 'a 'ene tui "koloa" mo e "fakamo'oni" (Hepelu 11:1) fe'unga ke ngaohi ia ke ne tui ki ai mo ngaue'i ia.

Tau 'ilo'i kimui ange ai, 'i he lolotonga fononga 'a 'Epalahame 'i he fonua, hono 'ilamutu ko Lote, tuku 'a e ngaahi fale fehikitaki 'o 'Epalahame pea 'alu hifo ki he kolo 'o Sotoma mo Komola, 'a ia ko e hala 'o e mamani. 'I heni na'e na'e tangutu 'a e tokolah, ko ha tangata angatonu, 'i he ngaahi matapa 'o e kolo, 'i he taimi na'e a'u mai ha kau talafekau 'e toko ua mei he ngaahi fale fehikitaki 'o 'Epalahame, pea na'a ne fakatokanga'i 'a e ongo ko ia ko e 'angelo ko ha kau talafekau 'a e 'Otua. Na'e 'ikai ko ha kakai 'aki 'a e kapakau fo'i manga 'eni, ka na'e fekau'i mai ha kau talafekau mei he 'Otua, ko hono 'omi 'o ha fo'i lea mei he 'Eiki. Na'a ne fanongo foki ha tokanga ki he'enau popoaki fakamanavahe, 'a ia 'oku "mavahe mei Sotoma mo Komola! Mavahe mei he kolo ko 'eni! 'Oua 'e sio ki mui, he 'oku hoko 'a e 'Otua ke faka'auha ia 'aki 'a e afi." 'E lava ke ke fai ha popoaki fakamatoato? Fakakaukau loto kiate koe; 'e lava ho'o mo'oni fakatokanga'i 'a e ongo me'a ni ko ha kau talafekau 'a e 'Otua mo muimui kiate kinautolu mei he kolo kae 'ikai sio ki mui, 'io 'i he faka'auha fakalilifu ko ia ne muimui? (Te ke 'i he lotolotonga 'o kinautolu 'a ia 'oku ne foaki mai ha faingamalie ke nau fai 'a e fili ko ia he 'aho ni, he 'oku 'i ai ha 'o onoponi 'o e Sotoma mo Komola kuo 'osi fakatokanga mai 'i he founa tatau - 'e ha palofita ko vindicated 'o e 'Otua - pea ko ia 'oku ma'u ai 'a e fakatokanga 'i he ngaahi peesi 'o e tohi ni.)

Tuku mu'a ke tau tafoki ki he fuakava fo'ou ki he ako 'a e tangata 'e taha mo ha popoaki ngali kehe mo e founa na'a ne tali. 'Oku lekooti 'e Sione St 'i he vahe 1:19-21 e malanga malie ko 'eni 'i he vaha'a 'o Sione ko e papitaiso mo ha kau tangata 'i he lakanga fakataula'eiki:

- 19 *Pea ko e fakamo'oni eni 'a Sione, 'i he fekau mai 'e he kakai Siu 'ae kau taula'eiki mo e kau Livaite mei Selūsalema, ke fehu'i kiate ia, "Ko hai koe?"*
- 20 *Pea na'e fakahā 'e ia, 'o 'ikai fakafisi; kae fakahā pe, 'Oku 'ikai ko e Kalaisi au.*
- 21 *Pea na'a nau fehu'i kiate ia, "Ka ko hai?" "Ko 'Ilaisiā koe?"
Pea talaange 'e ia, "Oku 'ikai." "Ko koe 'ae palōfita ko ia?" Pea talaange 'e ia, "'Ikai."*

Kau taula'eiki mo e kau Livai 'a e mamata ki ai e me'a kotoa pe fekau'aki mo e Sione na'e kehe - ko 'eni 'ene popoaki 'o e fakatomala, 'a ia ko hono vala 'o e kameli 'o e kili, 'o a'u ki he'ene kai 'a e he'e mo e hone. Na'a nau fakatokanga'i 'oku na'e 'ikai ke ne ha'ele hifo ki he temipale ke malanga 'aki, ka na'e outstandingly lelei 'a 'ene ngaue fakafaifekau. 'Oku puputu'u ia 'i he tangata ngali kehe ko 'eni 'o e feitu'u maomaonganoa, na'a nau fekumi ki ha tali; ko ia 'a e fehu'i "oku ke 'Ilaiase?" Palofita ma'ongo'onga faka'osi ko ia ne 'ilo'i 'e he kakai ko 'eni 'o e ko Malakai, na'e rung 'a 'enau popoaki atu ha ta'u 'e fangeau ki mu'a. Kau Siu fakalotu na'e maheni lelei mo e Malakai 4:5, pea nau fakakaukau ko Sione ko e fakahoko 'o e ngaahi konga ko 'eni 'o e kikite ko ia... "Vakai te u fekau 'a 'Ilaisiā ko e palōfita kiate kimoutolu, 'i he te'eki ai ke hoko 'ae 'aho lahi mo fakamanavahē 'o Sihova:"

Ka 'i he taimi 'oku fehu'i ange kapau na'a ne 'i ai 'a e palofita, na'a ne fakaha mahino 'e "'ikai". Hili ia pea nau fakakaukau 'e lava ke hoko 'a Sione ko e fakahoko 'a e Teutalonome 18 ai na'e pehe 'e Moses

'e 'i ai 'e ha palofita 'oku ne fekau mai kiate kinautolu "'o hange" Mosese ia. Na'e fakaloloto 'e he me'a lilo hange ko Sione foaki hano faka'ikai'i lafalafa ki he fehu'i ko 'eni. Sai, ne faka'ikai'i ai 'e Sione ko e Palofita ki he "fakafoki mai e ngaahi me'a kotoa pe"; he taimi ni 'oku ne fakafisinga'i hoko ko e "palofita hange ko Mosese". 'A ia ko e mo'oni na'a ne? Neongo 'oku 'ikai mahino 'a e folofola ko e kau taki fakalotu fehu'i kiate ia kapau na'a ne 'i ai 'a e "ko e taha kuo pani" - e Misaia?. "Ki he fehu'i ko 'eni na'a ne tali" "Io" mo e "ikai", "Io" na'e pani 'a e 'Otua mo e "ikai", na'e 'ikai ke ne "ki he" tokotaha kuo pani. Faifai, pea 'i he'enau kui fakalaumalie, kau taula'eiki mo e kau Livai kole kiate ia "'oku nau koe?" 'Ikai ha toe momou Sione ko e papitaiso ('i he St Sione 1:23) na'e fakaha ia 'i he folofola, 'o fakahinohino'i kinautolu ki ha kikite 'oku nau 'ikai fakatokanga'i 'i he 'Isaia 40: 3, 'o pehe... "Ko e le'o 'o ia 'oku kalanga 'i he toafa,..." Ko Sione ko ha'o fakamo'oni 'o kau kiate ia? Fika Na'e fakamo'oni 'a Sione 'a e folofola mo e fakamo'oni 'a e folofola 'o kau kiate ia. Ko e haohaoa hono fakahoko 'o e folofola ko ia.

Ko 'eni, na'e pehe 'e 'Isaia ('Isaia 40: 3) 'oku ha'u ha taha 'e tangi hange ko ha le'o 'i he feitu'u maomaonganoa. Sione ko e papitaiso ko e "le'o." Foki, Malakai 3:1 siteiti, "Vakai te u fekau 'a hoku fakamelomelo, pea te ne teuteu 'ae hala 'i hoku 'ao: pea ko Sihova 'aia 'oku mou kumi ki ai, 'e hā'ele fakafokifā mai ki hono fale tapu, 'io, 'ae talafekau 'oe fuakava, 'aia 'oku mou fiefia ai: vakai," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "E ha'u ia. Toe, Sione Papitaiso ko e talafekau 'a ia na'e fekau'i mai ke fore lele, kimu'a pea te fakafokifa mai 'a e 'Eiki ki hono tempiale. Na'e 'ilo'i 'e Sione, 'i he ngaahi folofola hai ia pea mo e me'a 'e fai 'e he'ene ngaue fakafaifekau? Ka te tau 'ilo'i ko hai na'a ne?

Ko 'eni, tau vakai ki he founiga na'e 'ilo ai 'e Sisu 'a Sione Papitaiso. 'I hono fakaha mai ia ko e foha 'o e tangata, na'a ne toe tuku foki 'a e ngaue fakafaifekau 'a Sione 'i he folofola. Na'e lekooti 'e Matiu 17:9-13. 'a e fetalanoa'aki ko 'eni 'a ia na'e ma'u 'e Sisu mo e kau akonga fekau'aki mo e 'Ilaisia e ngaue fakafaifekau 'a e kikite 'a Malakai 4:5, pea mo e ngaue fakafaifekau 'a Sione ko e papitaiso. 'I he konga ko 'eni 'o e folofola na'e fakaha ai 'e Sisu ha kaha'u 'Ilaisia e fa'ahinga ngaue fakafaifekau ke toe fakafoki mai 'a e ngaahi me'a kotoa pe, pea hili ia pea 'oku ne fakaha ai 'a Sione ko e papitaiso ko e 'Ilaisia 'o e 'uluaki ha'ele mai 'a Kalaisi.

9 Pea 'i he'enu 'alu hifo mei he mo'unga, na'e fekau 'e Sisu kiate kinautolu, 'o pehē, "Oua na'a tala ki ha taha 'aia kuo hā mai, kae'oua ke toetu'u 'ae Foha 'oe tangata mei he mate." 10 Pea fehu'i kiate ia 'ene kau ākonga, 'o pehē, "Ko e hā 'oku pehē ai 'e he kau tangata tohi, "E tomu'a ha'u 'a 'Ilaisiā?" 11 Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e mo'oni 'e tomu'a ha'u 'a 'Ilaisiā, 'o fakatonutonu 'ae me'a kotoa pē. 12 Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Kuo hili 'ae ha'u 'a 'Ilaisiā, pea na'e 'ikai te nau 'ilo ia, ka kuo nau fai kiate ia 'enau fa'itelihā. 'E mamahi pehē foki 'ae Foha 'oe tangata 'iate kinautolu." 13 Pea toki 'ilo ai 'e he kau ākonga, ko 'ene lea ia kiate kinautolu kia Sione ko e Papitaiso.

Sione ko e papitaiso, leva, ko e mo'oni ko ha tangata 'i he Laumalie 'o 'Ilaiase, fore lele he 'uluaki ha'ele mai 'a e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. Ka na'e 'ikai ke ne "a 'Ilaisia" ke fakafoki mai 'a e ngaahi me'a kotoa pe. Ka ko e kakai tui fakalotu lahi taha 'o e 'aho, 'a ia ko e kau tangata tohi mo e kau Falesi, neongo na'a nau sio ki ha Misaia, na'e 'ikai ke fakatokanga'i ia, pe ko hono fakamelomelo. Na'e fakapapau'i 'e Sisu na'e 'ikai fakamo'oni'i 'oku malava ki hono 'ave 'o e tangata malohi ia 'a e 'a e 'Otua ke ta'e fakatokanga'i 'e 'o e mamani 'o a'u ki he kakai tui fakalotu. Ka kapau 'e Sione ko e kamata'anga ia, pea kuo pau pe 'oku fie ma'u ke 'ilo'i ai ia ko ha fakamelomelo, pe 'Otua te kuo fekau'i ia ta'e'aonga. 'Oku fakaiku 'a e ta'e-malava ke fakatokanga'i 'a e "fakamelomelo" ki ha ta'e-malava ke fakatokanga'i 'a e WHO mo e me'a 'oku ne fore lele. 'O a'u pe ki he semineli fakalotu, 'oku ako'i 'e Sione ko e kamata'anga ia, ka ko e 'uhinga ko ha fakamelomelo kuo mole 'enau ngaahi akonaki. 'Oku fie ma'u e ngaahi tu'unga 'o e ta'u hoko mai 'a ha "fakamelomelo" ki he "teuteu" e kakai ke ma'u 'a e me'a na'e tala'ofa 'a e 'Otua.

Tuku mu'a ke tau vakai'i fakalelei ange minutely mei he Tohi Tapu 'i he taimi ko 'eni. Na'e kole 'a Paula, 'a ia na'e lea ki he Toko Hongofulu Ma Ua 'o e kau muimui 'o e popoaki 'a Sione 'i 'Efesoo, 'i he Ngaue 19:3, na'e papitaiso na'a nau 'i he malumalu 'o e papitaiso. "Ki he papitaiso 'a Sione," ko 'enau tali. Na'e malanga'i 'e Paula 'a Sisu kiate kinautolu, pea hili ia na'a nau papitaiso 'i he huafa 'o Sisu Kalaisi. Na'a na "fanongo ki he" mo e "tui" e fakamelomelo, ko ia, ne nau mateuteu ke ma'u 'a e mo'oni kuo fakaha mai 'o ma'u 'a e ha'u 'a Kalaisi 'i he ta'u.

Sione Papitaiso, tu'u 'i he matafanga 'o e Soatani, na'e kole ange (Sione 1:25), *Pea na'a nau fehu'i, 'o pehē kiate ia, "Pea ko e hā 'oku ke fai papitaiso ai, 'o kapau 'oku 'ikai ko e Kalaisi ko ia 'a koe, pe ko 'Ilaisiā, pe ko e palōfita ko ia?"* Sione tali leva faingofua pe, 'o ne pehe *Pea leaange 'a Sione, 'o pehē kiate kinautolu, "'Oku ou papitaiso 'aki 'ae vai: ka 'oku tu'u 'iate kimoutolu 'ae tokotaha 'oku 'ikai te mou 'ilo;* (ko hono 'uhinga na'a ne 'osi 'ilo pe na'e 'i ai 'a e Kalaisi). *"Ko ia ia 'oku ha'u fakamuimui 'iate au, ka 'oku lahi ia 'iate au, ko e nono'o 'oe topuva'e 'o'ona 'oku 'ikai taau mo au ke vete."* Na'e faka'ali hen'i 'a Sione 'oku 'i ai 'a Kalaisi, ka ne fakatokanga'i 'e Sione 'ikai fakamahino'i ange kiate ia, he ko e "faka'ilonga" 'ikai ka na'e fekau'i mai ia. Na'e fakamatala'i 'e Sione fekau'aki mo e faka'ilonga 'i he Sione 1:29-34

29 Pea ko e 'aho na'a na feholoi, na'e mamata 'a Sione kia Sisu 'oku 'alu ange kiate ia, pea ne pehē, "Vakai ki he Lami 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne 'ave 'ae angahala 'a māmani. 30 Ko eni ia na'aku pehē ai, "'Oku ha'u fakamuimui 'iate au ha tangata 'aia 'oku lahi 'iate au: he na'e mu'a ia 'iate au. '31 Pea na'e 'ikai te u 'ilo ia: ka koe'ahi ke fakahā ia ki 'Isileli, ko ia kuo u ha'u ai au, 'o papitaiso 'aki 'ae vai." 32 Pea fakamo'oni 'e Sione, 'o pehē, "Na'aku mamata ki he Laumālie 'oku 'alu hifo mei he langi 'o hangē ko e luge, 'o nofo kiate ia.' 33 Pea na'e 'ikai te u 'ilo ia: ka ko ia na'a ne fekau au ke papitaiso 'aki 'ae vai, na'e pehē 'e ia kiate au, 'Ko ia te ke mamata 'e 'alu hifo ki ai 'ae Laumālie, 'o nofo ki ai, ko ia ia 'oku ne papitaiso 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni.' 34 Pea na'aku mamata, pea fakamo'oni ko e 'Alo eni 'oe 'Otua."

'Ikai ha toe taha, neongo 'ikai Sione, na'e 'ilo'i e Misaia kae 'oua kuo 'Otua "fekau'i e faka'ilonga" te ne vakai, na'a ne tomu'a kikite'i 'e Sione. Ko e mo'oni 'i he taimi 'oku mamata 'a Sione ki ai, na'a ne pehe, "ko e 'Alo 'o e 'Otua." Kapau na'e 'ikai ke 'ilo ia 'e Sione ia kae 'oua ke ne mamata ki ai 'a e fakamo'oni, pea folofola 'a e 'Otua kuo mafesifesi kapau 'e ha taha kehe na'e fakatokanga'i 'e he Misaia kimu'a pea toki fai 'e Sione. 'Oku ke vakai ki hono mahu'inga 'o e fakamatala ko ia?

Na'e faingata'a ai ki ha taha ke ne fakatokanga'i 'e Sisu 'uluaki ha'ele mai 'a Kalaisi kae 'oua kuo 'i ai ha e faka'ilonga ne fekau'i pea ne fakatokanga'i e fakamelomelo.

Kapau 'e lava 'e ha taha ke 'ilo'i 'a Sisu ko e 'Alo 'o e 'Otua ta'e kau ai e popoaki 'a Sione papitaiso leva e 'Otua na'e ha me'a ta'e'aonga 'i he taimi 'oku ne fekau'i mai 'a Sione.

Na'e mole 'e Sione ko e papitaiso 'a e kau akonga 'e ni'ihi hili 'eni. Hange ko hono lekooti 'i he Sione 1:35 *Pea ko e 'aho na'a na feholoi, na'e tutu'u 'a Sione mo 'ene ākonga 'e toko ua; 36 Pea ne sio fakamama'u kia Sisu, 'i he'ene 'eve'eva, pea pehē 'e ia, "Vakai ki he Lami 'ae 'Otua!"* Pea fanongo ki he'ene lea 'e he kau akonga 'e toko ua pea na'a nau tuku 'a e muimui 'a Sione pea kamata 'a e muimui 'a Sisu. Ko e ha na'e fai 'e he fakamelomelo? Na'a ne fakafe'iloaiki mai 'a e kakai ki he ha? Ko e papitaiso, fakatomala. Ka ko e me'a ko ia ki he? Ke fakaha kiate kinautolu 'a e Lami 'a e 'Otua, 'oku ne 'ave 'a e angahala 'o e mamani, pea na'e kamata 'a e kau akonga 'a Sione 'o a'u ke muimui kiate ia.

Na'a mo e kakai na'a nau mo'ui fakataha mo Sisu, na'a nau 'ilo'i ia lelei taha, na'e 'ikai ke 'ilo ia, he 'o

fakatatau ki he Ma'ake 6:1-3...

I Pea na'e 'alu ia mei ai, 'o ha'u ki hono fonua; pea muimui 'a 'ene kau ākonga kiate ia. 2 Pea hokosia 'ae 'aho Sāpate, pea kamata ako ia 'i he falelotu; pea ofo 'ae tokolahi 'i he fanongo kiate ia, 'onau pehē, "Kuo ma'u mei fē 'e he tangata ni 'ae ngaahi me'a ni? Pea ko e hā 'ae poto ko eni kuo tuku kiate ia, 'aia kuo fai ai 'e hono nima 'ae ngaahi ngāue lahi pehē? 3 'Ikai ko e tufunga eni, ko e tama 'a Mele, pea ko e tokoua 'o Semisi, mo Sose, mo Siute, mo Saimone? Pea 'ikai 'oku 'i hen'i mo kitautolu 'a hono ngaahi tuofefine?" Pea na'a nau tūkia 'iate ia.

Na'e te'eki ke 'ilo'i ia 'e he kakai 'oku ne 'ilo'i fakatautaha 'a e Sisu ko e Lami 'a e 'Otua. Ke vakai, kapau na'e ha'u 'a Sisu mei he langi 'o hange ko ha tangata kakato kuo lalahi, teunga 'i he pulupulu faka'e'i'eiki, mo mahalo 'e toko 10,000 nai ha kau 'angelo tokolahi 'i mui 'iate ia, mo ne fai atu 'a e kau Loma, mo fai 'e he kau Falesi e kau pule, na'a ne te kuo tali ko e Misaia. Ka, 'oku 'ikai, ko e ha na'a ne ha'u pe 'o hange ko ia ne pehe 'e he kau palofita 'e ha'u, 'alo'i 'i Petelihemā, pea na'e 'i he 'ai'angakai 'o e manu. Na'e fokotu'u ia ko e foha 'o ha tangata tufunga 'i Nasaleti, na'a ne lue atu 'i he lotolotonga 'o e kakai 'i he ngaahi hala, pea 'i he temipale, pea 'i hono fakahoko 'o e ngaahi mana pea fai 'a e ngaahi faka'ilonga, 'o hange ko hono fafanga 'o e kakai tokolahi 'aki 'a e ika mo e maa, 'oku nau tali ia. Ka 'i he taimi na'a ne kamata ke lea 'a e ngaahi me'a ko ia kiate kinautolu na'e ha ngali kehe 'a e Tokateline, fakaha ia mei he Tamai pea mo e lea 'o pehe, "Kapau kuo ke mamata ai kiate au kuo ke mamata ai e Tamai," 'Oku pehe 'e he folofola "na'e muimui e tokolahi ia 'ikai ange."

'Ikai, ko Sisu Kalaisi na'e 'ikai 'alu hifo e pulupulu faka'e'i'eiki 'o e vala 'i he founiga 'a e 'Otua ko ia na'a ne fekau'i mai ha fakamelomelo; hange ko ia kuo ne fekau'i ai ko Noa mo ha popoaki 'oku ngali kehe, hange pe ko ia na'a ne folofola kia 'Epalahame, 'o hange pe ko ia na'a ne fehangahangai mo Lote 'i Sotoma mo Komola, ko ia na'a ne fekau'i mai 'a Sione Papitaiso. 'Oku malava ke 'i hotau to'u tangata 'Otua fai ha fa'ahinga me'a 'e ngali kehe nai? Kapau ko ia, te ne fai ia he founiga tatau pe 'oku ne ma'u ki mu'a. Te ne fekau'i mai 'a ha tangata mo ha popoaki, pea ko e mo'oni na'e 'ikai fie fanongo ai 'a e mamani. Ka ko kinautolu 'oku fanongo ki ai 'i he tui pea mei he fo'i lea 'e lava ke sivi'i ai ia 'aki 'a e folofola, hange ko e Bereans 'i he Ngaue 17:11, ke sio pe 'oku 'i he'ene pehe ko ia ki he to'u tangata ko 'eni 'a e 'Otua.

www.believersnewsletter.org

Email info.bnl.ministries@gmail.com